



ORTSANALYS FÖR NYHAMNSLÄGE

UTKAST JANUARI 2012



HÖGANÄS
KOMMUN

Ortsanalys för NYHAMNSLÄGE

Utkast, Januari 2012

Höganäs kommun i samverkan med Nyhamns byförening och pensionärsorganisationer

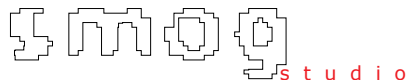
Samhällsbyggnadsförvaltningen

Stationshuset

263 82 HÖGANÄS

Tel: 042-33 71 00, Fax: 042-34 99 16

Projektledning av arkitekt/planeringsarkitekt Caroline Dahl, smog studio HB.





Hur tar vi vara på en orts särprägel? Hur kan man bygga nytt och förnya samtidigt som man bevarar befintliga kvaliteter? Det är många frågor som kan ställas inför förändringar i ett samhälle. Sociala, kulturella och fysiska förutsättningar har större betydelse än någonsin. Därför har vi under hösten 2011 genomfört en ortsanalys för Nyhamnsläge. Ortsanalys är en arbetsmetod som innebär systematisering av kunskap för att förstå en orts historia, dess aktuella situation och förutsättningar samt utvecklingsmöjligheter.

Ortsanalysen som nu föreligger beskriver ortens form som ett resultat av en historisk process där såväl övergripande samhällsutveckling som lokala initiativ och drivkrafter har medverkat till ortens utveckling. Resultatet av detta sammanfattas i ortens starka och svaga sidor. Analysen är en plattform för att diskutera ortens situation och framtidsmöjligheter. Utställningen på Nyhamnsgården är ett tillfälle att göra just detta. Förhoppningen är att vi med stöd av diskussionerna under utställningen ska kunna formulera slutsatser och rekommendationer för orten. Det arbetet återstår och påbörjas som sagt när utställningen har genomförts.

I arbetet med Nyhamnsläges ortsanalys har personal från Höganäs kommun deltagit tillsammans med representanter från Nyhamns byförening och pensionärsföreningarna i bygden. Ett stort tack till alla och särskilt ni som har tagit er fritid i anspråk för arbetet.

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Höganäs 2012-01-xx

Kerstin Nilermark
Samhällsbyggnadschef

INNEHÅLL

FÖRORD	sid 03
INNEHÅLL	sid 03
GEOGRAFI	sid 04
HISTORIA	sid 06
LANDSKAP OCH GRÖNSTRUKTUR	sid 10
HUVUDSTRUKTURER	sid 12
TRAFIKMÖNSTER	sid 14
FUNKTIONER	sid 16
FOLKLIV	sid 18
ÄLDRE I NYHAMN	sid 20
STARKA OCH SVAGA SIDOR	sid 21
SLUTSATER OCH REKOMMENDATIONER (utarbetas efter utställningen)	
LITTERATUR/REFERENSLISTA (kompletteras efter utställningen)	sid 23



Läge och omgivning

Nyhamnsläge ligger utmed kusten sex kilometer norr om centrala Höganäs. Orten omges av Öresund i väster, öppet jordbrukslandskap i norr och öster samt Strandbaden/Kullens Havsbad i söder med Skälebäcken som avskiljare. Nyhamnsläge gränsar i norr till Eleshults by och i öster till jordbrukslandskapet med Skättekärns by och Brunnby, ytterligare tre kilometer österut. Även om Skättekärns by inte är en del av Nyhamnsläge omfattar denna ortsanalys "mellanrummet" mellan byn och Nyhamnsläge.

Höganäs tätort är kommunens centralort och fungerar som nod med bredare serviceutbud och bättre kommunikationer för omkringliggande mindre orter. Helsingborg kan beskrivas som ett center för nordvästra Skåne, medan Malmö kan betraktas som Skånes nod och Köpenhamn som Öresundregionens nod.

Huvudstråket, väg 111, sträcker sig genom Nyhamnsläge i nord-sydlig riktning, vilket delar orten i två delar. Västra delen utgörs huvudsakligen av den äldre ursprungliga bebyggelsen. Brunnbyvägen förbinder Brunnby och Arild med Nyhamnsläge och ansluter till väg 111 i Nyhamnsläges centrum. Bussförbindelserna från Mölle och Arild sträcker sig igenom Nyhamnsläge mot Höganäs. Cykelvägnätet inom orten är utbyggt på båda sidor om väg 111.

Befolkning och bostäder

Nyhamnsläge har drygt 1500 invånare (sep 2011), att jämföra med Höganäs kommuns knappa 25000 invånare (okt 2011). Under åren 2000-2010 har invånarantalet i Nyhamnsläge ökat något. Främst är det antalet invånare som är äldre än 65 år som ökat under tidsperioden. Under år 2010 var födelseunderskottet 17 personer. Inflyttningen var under år 2010 större än

utflyttningen (140 respektive 112 personer), knappt hälften av flyttningarna skedde inom Höganäs kommun. (SCB, 2011)

Totala andelen utrikes födda i Nyhamnsläge är ca sju procent, vilket är lägre än genomsnittet i Höganäs kommun, där tio procent är födda utomlands. (SCB, 2011)

Andelen helårsbostäder är högre i Nyhamnsläge jämfört med Höganäs kommun (90 respektive 85 procent). Fritidsfastigheterna är främst lokaliserade längs med kusten och i de södra delarna av orten. Hela 94 procent av invånarna i Nyhamnsläge bor i egna hem eller radhus. (Skatteverket, 2011)

Arbetsmarknad, utbildning och inkomst

Nyhamnsläge har en större andel förvärvsarbetande än Höganäs kommun som helhet, drygt 79 % jämfört med 77 % (2010). Den största arbetsplatsen i Nyhamnsläge är Nyhamnsskolan, följt av Nyhamnsgården. Den dominerande sysselsättningen bland de förvärvsarbetande invånarna är inom industri samt vård och omsorg med vardera drygt 15 %. Andelen öppet arbetslösa av invånarna i yrkesverksam ålder uppgick i oktober 2011 till 10,8 % vilket är något lägre än Höganäs kommun som helhet. (SCB, 2011)

Utbildningsnivån i Nyhamnsläge är relativt hög, 24,8 % har eftergymnasial utbildning jämfört med 20,6 % i Höganäs kommun som helhet. Den årliga medelinkomsten för en yrkesverksam person i Nyhamnsläge är 308 200 kr, vilket är högre än kommuninvånarnas genomsnitt på 285 400 kr (2009). (SCB, 2011)

Pendling och bilinnehav

De flesta invånarna i Nyhamnsläge pendlar till sina arbetsplatser. De flesta pendlar till arbetsplatser söderut

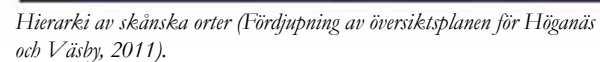
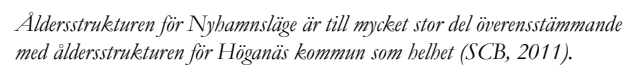
mot Höganäs, Helsingborg och längs med E6:an. Andelen bilinnehavare i Nyhamnsläge, 57 % av invånarna, är något större än kommunen i genomsnitt som är 55 % (SCB, 2011). 54 % av busspendlingen till och från orten sker på vardagar, varav 78 % av pendlarna åker mot Höganäs (och Helsingborg). Totalt sett åker 81 % mot Höganäs, 11 % mot Mölle och åtta procent mot Arild. (Skånetrafiken, 2011)

Hälsa och brott

Befolkningen i Nyhamnsläge är statistiskt sett friskare än befolkningen i Höganäs kommun som helhet, sett till de dagar då invånarna får ersättning i form av sjukpenning, förtidspension, sjukbidrag, rehabiliteringsersättning eller motsvarande. Antalet ersatta dagar, eller ohälsotalet, är 21,7 dagar per person och år i Nyhamnsläge jämfört med 25,9 dagar per person och år i Höganäs kommun som helhet. (SCB, 2011) Från år 2000 till år 2010 har totala antalet begångna brott i Nyhamnsläge ökat med 62 %. Framför allt är det så kallade tillgreppsbrott som ökat, det vill säga bland annat stöld, snatteri och rån, men även trafikbrott och våldsbrott har ökat något. (Polisen, 2011)

Slutsatser

- Nyhamnsläge har goda pendlingsmöjligheter med bil, buss och cykel.
- Avståndet till Höganäs centrum är ca sex km.
- Andelen utrikes födda i Nyhamnsläge är lägre än Höganäs kommun i allmänhet.
- En majoritet av de förvärvsarbetande i Nyhamnsläge har sin arbetsplats utanför orten.
- Av Nyhamnsläges invånare har fler eftergymnasial utbildning än kommunen som helhet.



HISTORIK



Nyhamnsläge kan beskrivas som ett diagram över tre slags kommunikationssystem. Från 1700-talet till 1910 var det havet man färdades på och det var kring hamnen med dess fiske och sjöfart som byn kretsade. 1910-1963 var Nyhamnsläge ett stationssamhälle och nu var det kring denna som byn växte. Efter 1963 blev Nyhamnsläge en bilyndlarort. Därmed flyttades aktiviteterna kring Sparbankshuset med drive-in-bank, postkontor, busshållplats, bensinstation och Nyhamnsskolan. Denna bild gäller i mångt och mycket ännu, även om förändringar fortsatt sker.

Läget vid sundet

Historien om Nyhamnsläge, ett samhälle som till en början hette Nyhamn, är kopplat till läget vid sundet. År 1778 byggdes det första huset av en skomakar-familj vid namn Jöns Öfverberg. Skomakeri och fiske var utkomsten. Allt eftersom åren gick byggdes fler hus, alla på ofri grund. Till en början försörjde sig folket i huvudsak genom fiske. Efter några år byggde Jöns Öfverberg ytterligare ett hus, där han bedrev krogverksamhet. I början av 1800 talet gick sillen till på allvar och det lilla samhället växte. Med detta kom andra yrken till orten såsom tunnbindare och andra hantverkare. Fisket fortsatte dock att vara huvudnäringen. Mot mitten av 1800 talet kom missionen till bygden. Det var ett hårt liv att vara fiskare och det förekom mycket alkohol. I skenet av detta försökte missionen att verka för nykterhet och gudstro.

1840 byggdes den första segeljakten av Per Cronberg och det blev början på en storhetstid i Nyhamnsläge. De båtar som byggdes tjänade snabbt in stora pengar och fler båtar byggdes och byn växte. Båtarna ägdes, styrdes och sköttes av ortsbefolkningen och det var avnligt att man ägde andelar i flera fartyg. Männen arbetade vid denna tiden med sjöfart, både på land



och till havs eller med fiske. Kvinnorna skötte hus och hem.

Stationssamhället

Den 1 maj 1910 invigdes Höganäs-Mölle järnväg med station i Nyhamnsläge. Stationen lades mitt emellan Höganäs och Mölle och gav Nyhamnsläge viss karaktär av stationssamhälle. I stationshuset fanns postfacken och härifrån kördes posten till Arild. Till stationen knöts Nyhamns trävaruaffär. På stationen fanns en lastramp med betväg och i närheten förlades också Kullens bageri. Stationen inramades av skyddsplantering av oxel. Med järnvägen ändrades det gamla namnet Nyhamn till Nyhamnsläge. Det fick inte förekomma



två postorter i Sverige med samma namn och Nyhamn fanns redan på annat håll.

Med järnvägen kom turismen. Denna gav möjlighet att driva pensionat i Nyhamn. Ett sådant fanns i norr delen av samhället vid Per Cronbergs väg, ett annat i anslutning till Pulkabacken, sedermera konstnären Stig Carlssons hus. I samhället agerade en badortsförening för att stranden inte skulle bebyggas, vilket är orsaken till att relativt mycket natur skonades i anslutning till Pulkabacken/badbryggan. Efterhand omvandlades fiskelägesbebyggelsen alltmer till sommarbostäder. En berömd sommargäst i Nyhamnsläge var schlagersångerskan Ulla Billqvist ("Min soldat"), som bodde i den s. k Åsa-gården vid Brovägen under några år vid 1930-talets slut.

Med järnvägen tog också bebyggelsen klivet upp ovanför strandvallen. Viss äldre bebyggelse hade redan tidigare funnits utmed Krapperupsvägen, men nu byggdes nya villor i anslutning till Stinsvägen, Brovägen och Viktoriapromenaden. I norra Nyhamn fanns ett trädgårdsmästeri liksom på gränsen till Strandbaden. Trädgårdsnäringarna var viktiga för den lokala ekonomin och blommor skickades liksom grönsaker med järnväg. Jugendvillorna kompletterades efter hand med enstaka 1920-talsvillor och några funkishus. Brovägen utgjorde en huvudgata. Längs denna byggdes vid 1900-talets början två affärshus, bl. a. Filip Cronbergs affär på södra sidan. Redan 1920 förstatligades järnvägen och blev en del av SJ. Under 1930-talet byggdes stationen ut, vilket visade på investeringsvilja och framtidstro. År 1937 elektrifierades hela Möllebanan och ångloken ersattes av ellok.

Brunnby kommun styrdes delvis av ett nyhamnskotteri kring Brunnby sparbank och många av de traditionella centralortsfunktionerna förlades till Nyhamnsläge. Kring 1960 tillkom nya flerbostadshus i gult tegel, bland annat i korsningen Krapperupsvägen/Brovägen, där också en Konsumbutik inreddes. Även den nuvarande macken tillkom. Till satsningarna hörde också Nyhamnsskolan med tillhörande lärarbostäder. Hit förlades senare bygdegården Brunnbygården (nuvarande småskolan), i vars entré Brunnby kommuns vapen fortfarande sitter inmurat. Brunnby FF:s hemmaplan förlades till åkrarna mellan Nyhamnsläge och Skättekärns by. Från mitten av 1950-talet upphörde bettransporter per järnväg och 1958 sattes rälsbussar in på Möllebanan. I september 1963 lades järnvägen ner.

Bilpendlarorten

Strax efter järnvägens nedläggning byggdes Sparbankshuset med drive-in-bank på norra gaveln och nytt postkontor, vilket förflyttade "centrum" österut. Här anlades ett litet torg och en byggnad för mat-

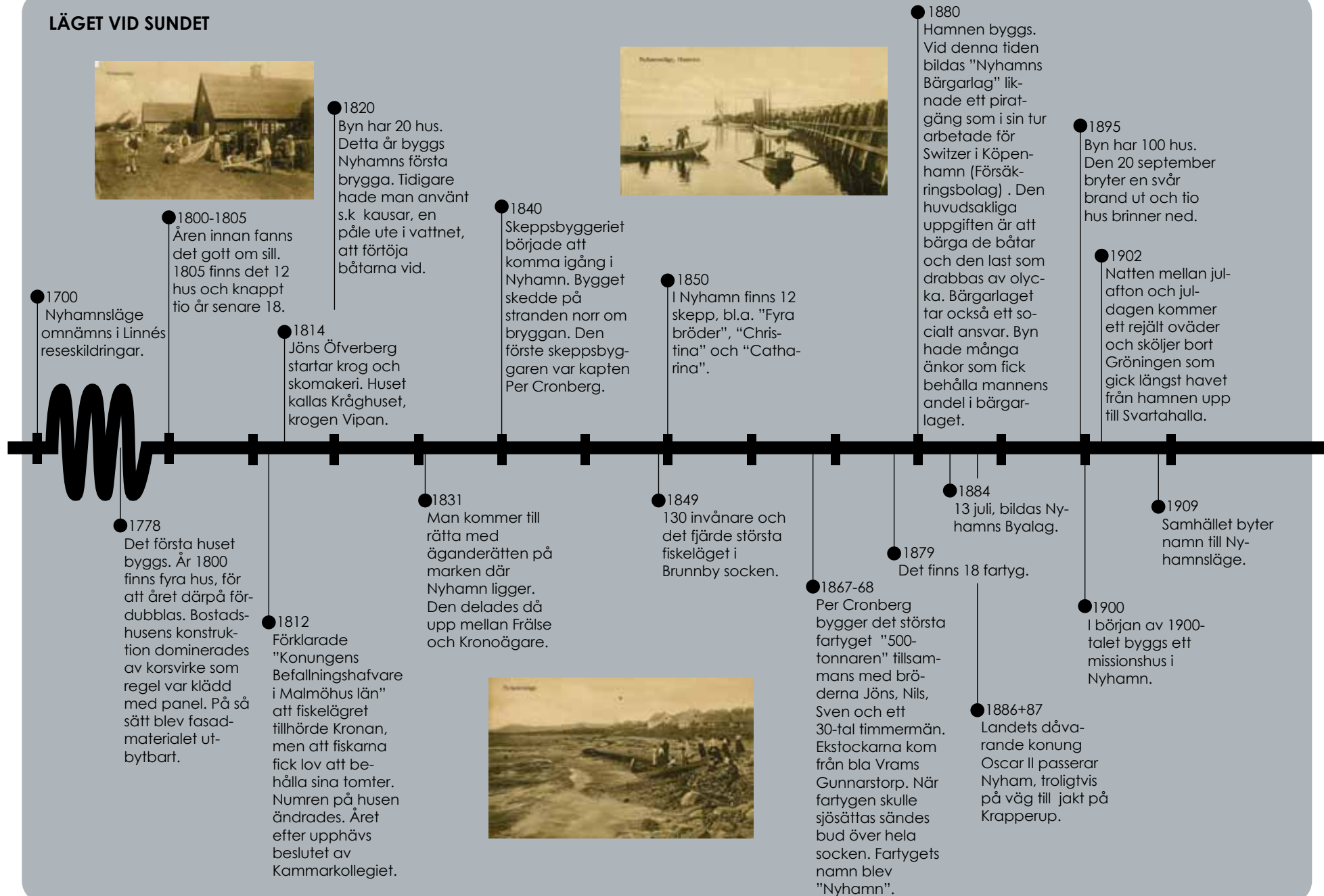


servering. Norr om Nyhamnsskolan planerades och byggdes ett nytt villaområde. Med kommunsammanslagningen 1971-72 uppgick Brunnby kommun i Höganäs och snart gick Brunnby sparbank upp i Kullens sparbank. Höganäs kommun fortsatte att på 1970-talet bygga nya villaområden, främst det stora s. k. Fiskområdet. Med AMS-pengar ställdes den gamla banvallen i ordning som cykelväg.

Vid denna tiden övergavs den gamla handeln i småbutiker, liksom de järnvägsanknutna verksamheterna. ICA skeppet byggde nytt på östra sidan väg 111, Kullens bageri flyttade från orten och Nyhamns trä lades ner. Till 1980-talets utveckling hör nya villor vid Bris- och Blekevägarna, på det som ursprungligen varit Skättekärns sandiga utmark och där tångtåktsvägar fortfarande kan urskiljas på kartan.

Som bilpendlarort karakteriseras Nyhamnsläge av de många nyinflyttade barnfamiljerna. Orten anses barnvänlig och har varit hyfsat prisvärd. Sedan slutet av 1990-talet finns det F-9 skola, två kommunala dagis samt utedagis. Fortfarande finns en viss social blandning av äldre lokalbefolkning, sommargäster, barnfamiljer, pensionärer, byggjobbare, företagare, ofientliganställda och akademiker, men här finns också en kontakt med det angränsade jordbruket. Socialkontorets hyreshus vid skolorna anses ibland utgöra ortens problem och samtalsämne. Sandstranden i söder är en stor boendekvalitet. Tills servicen hör förutom skola tandläkare, frisörer, grill, besinmack, ICA och god bussförbindelse.

LÄGET VID SUNDET



STATIONSSAMHÄLLET



1914

Järnvägsbolaget Höganäs-Mölle går i konkurs, men fortsätts drivas i statlig regi fram till 1963.

1920

Elektriciteten kommer till Nyhamns-läge. Gatuljusen släcks klockan nio.

1910

Invigning av järnvägen den 30 april. Stationshuset i Wienerjungenstil med gul putsfasad. Arkitekter är August Ewe och Carl Melin. Stationshuset är en spegelvänd kopia av Krapperups stationshus. Den första stationsföreståndaren, 1910-1914, är Robert Hjelm, född 1872.



1930

Fiskeläge och badort med ca 500 invånare.



1948

Nyhamns Badortsförening bildas. Andelsbevis måste köpas i föreningen och det krävs minst ett å 50 kronor. Stranden säkras genom inköp. Initiaivtagare är Margareta Runsten.

1946

Sångerskan Ulla Billguist avlider 6 juli 1946. Ullas och dottern Åsas sommarbostad var Åsagården

1936

Elsa och Bo Tillberg tar över Kullens familjebageri i Nyhamns-läge. Paret fortsätter driva verksamheten även efter flytten till Helsingborg. Bredvid bageriet ligger Cronbergs affär, mitt emot Sahlstens charkuteri och i byn finns ytterligare två affärer, ett skomakeri och två sybehörsaffärer.

1962

Konstnären Stig Carlsson, internationellt känd för offentliga utsmyckningar i stort format, köper Standhem, tidigare pensionat, för att använda som sommarhus när Stig arbetar på Hyllinge glashytta och på Jie Keramik. I Strandhem finns en privat utsmyckning i form av en vägg sammansatt av keramikplattor med ansikten.

1963

Möllebanan stängs.

1964

Drive-in banken öppnar.

1960

Nyhamns Trävaruaffär läggs ned efter 60 år.

1965

Nyhamns Badortsförening går ihop med den 10 år yngre fastighetsägarföreningen och bildar Nyhamns Byförening.

1982

Vägföreningen Gamla Nyhamns-läge bildas med ansvar för vägar och huvuddelen av byns grönytor.

1971

Kommunsammanslagning. Småkommunerna i Kullabygden, inkl Brunnby, slås samman till Höganäs kommun.

1988

Servicehus invigs på platsen där Järnvägsstationen låg.

2001

Den 20 juni invigs badbryggan.

2002

Sista februari 2002 stängs Förenings-sparbanken i Nyhamns-läge.



2003

Länsstyrelsen godkänner rivningen av 1800-tals hus på Brovägen. Huset är byggt 1855 och var en del i det ursprungliga fiskeläge.

1997

I samhället finns låg-, mellan- och högstadiumskola.

1996

Samhället har ca 1800 invånare

2001

Sångaren och låtskrivaren Daniel Lemma, uppvuxen i Nyhamns-läge, slår igenom med filmmusik till Josef Fares film Jalla Jalla.



BILPENDLARORTEN

LANDSKAP OCH GRÖNSTRUKTUR



Placering i landskapet

Vid foten av Bräcke backes sydslutning breder Nyhamnsläge ut sig. I väster begränsar havet, i öster begränsas orten av det storskaliga jordbrukslandskapet. I söder möter bebyggelsen orten Kullens havsbad.

Topografi & geologi

Det mesta av bebyggelsen ligger 5-10 meter över havet. En tydlig strandvall löper genom samhället från norr till söder längs med kusten. Själva kusten kan betecknas som en mycket oregelbunden flack moränkust. Jordarten domineras av sand och grus och i norr finns inslag av sedimentära bergarter (alunskiffer) samt berg. Berggrunden består av kambriska och ordoviciska sandstenar och skiffrar med en del kalkstens inslag.

Allmän plats

Den allemansrättsligt tillgängliga marken är koncentrerad till kustlinjen i västra delen av samhället. Detta är det största sammanhängande grönområdet och utgörs av en kuthed som är ett viktigt rekreationsområde för alla Nyhamnsbor. Något större grönområde finns inte inne i samhället. Grönytorna i de östra delarna är låsta till specifika funktioner t ex skolgård, fotbollsplan, lekplats. Anläggningar för sport domineras av fotboll som representeras av fyra stycken fotbollsplaner. De fyra lekplatserna som finns i samhället är precis som fotbollsplanerna samlade i de östra delarna. Ett för promenader och jogging mycket utnyttjat stråk finns längs med havet. Detta är tänkt att ingå i Kullaleden, en sammanhängande vandringsled runt Kullabygdens kust. Leden ska knytas ihop med andra i angränsande kommuner och bli en del av Skåneleden. Den beräknas vara färdig under år 2012.

Grönstruktur

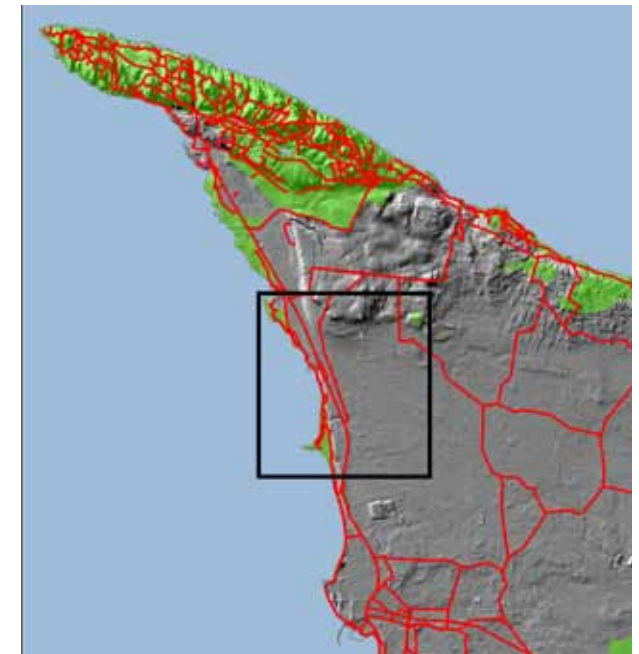
Grönstrukturen i den västra delen har en nord-sydlig riktning och utgörs av kuthed som också innehåller en gles trädvegetation. En mindre yta av parkkaraktär med gräs och stora träd ligger i banvallens förlängning norrut. Söder om parken ligger ortens servicehem, Nyhamnsgården. I den östra delen utgörs grönstrukturen av trädvegetation som bildar en smal gräns mellan åker och villabebyggelse, ett möte som upplevs som väldigt skarpt. Trädvegetationen kompletteras av stora öppna gräsytor. Den gröna strukturen i den östra delen bildar öar i den annars dominerande villabebyggelsen. De gröna öarna hänger inte ihop med varandra. En karaktärsskillnad i samhället är att villabebyggelsen i den norra delen domineras av lövträd medan det i söder är tallar. Norr om samhället finns en betad strandhed som hyser många ekologiska värden. Odlingslandskapet i öster utgörs av monokultur med få möjligheter för rekreation. Vinteraktiviteter sker nere vid kutheden.

Blåstruktur

Fyra stycken bäckar finns i området, varav den nordligaste knappt upplevs på plats. Övriga löper i rak östvästlig riktning. Bäckarna mynnar ut i havet och det mesta av dagvatten är anslutet till dessa diken. Bäckarna är inklämda mellan villaområdena och broar leder över dessa. Det grunda kustområdet i den södra delen är fågelreservat och har stor betydelse för häckande sjöfåglar.

Slutsatser

- Nyhamnsläge ligger i ett jordbrukslandskap vid kusten och domineras av villabebyggelse.
- Vegetationen karaktäriseras i norr av lövskog och i söder av tallar.



Översiktskartan visar topografin i landskapet. Grönt markerar naturreservat, rött visar vandringsleder.

- De allemansrättsligt tillgängliga grönytorna är främst lokaliserade längs kusten, väster om samhället. Stråk i östvästlig riktning bör förbättras för att öka tillgängligheten.
- Möjligheter till rekreation kan förbättras genom att anlägga stigar i de östra delarna av samhället med förslagsvis beträdor och joggingspår. Dessa skulle även kunna användas vintertid för skidåkning.
- Genom att koppla grönytorna i de östra delarna samt förbättra den biologiska mångfalden genom ett rikare växtmaterial och bättre skötsel kan platser med olika identiteter skapas.



Vy mot Bräcke backe med Kullabergs siluett och Bräcke Mölla i bakgrunden.



Vy av kustheden och badbryggan.



Vy av grönsstruktur i de östra delarna. Stora anonyma gräsytor.



Vy av jordbrukslandskapets gräns mot bebyggelsen. Konstruerade kullar och ett dagvattendike.



Vy mot norra delen av Klätterskogen.



HUVUDSTRUKTURER

Stråk

Stråk är vägar, gator och stigar som människor rör sig längs med för att förflytta sig och för att uppleva en ort. Stråk är ofta starkt trafikerade och bildar p.g.a det en naturlig en gräns. Mindre stråk går ofta igenom eller mellan områden. De som omnämns i analysen är de viktigaste för Nyhamnsläge.

Väg 111 går rakt igenom Nyhamnsläge och delar samhället i två delar. 111:an utgör ett markant huvudstråk för motortrafik och kopplar ihop orten med Höganäs i söder och Mölle i norr. Väg 111 fortsätter vidare mot Helsingborg som är den största centralorten i Nordvästra Skåne. Trots vägens regionala funktion anknäver vägens egentliga namn, Krapperupsvägen, till mer lokala relationer. För fotgängare och cyklister är den numera nedlagda banvallen ett centralt och karaktäristiskt stråk. Promenadstråket som följer strandlinjen genom naturreservatet är betydelsefullt för rekreation och naturupplevelser. I öst-västlig riktning går ett stråk som börjar vid badbryggan och fortsätter genom samhället vidare till ICA-affären och slutar vid idrottsplatsen. Mellan hamnen och skolan går stråk som är viktigt för både fotgängare och motortrafikanter. Stråket fortsätter österut mot Arild och Skäret.

Områden

Nyhamnsläge kan delas in i fyra huvudområden med varierande karaktär. Den äldre byn som delvis utgörs av den ursprungliga bebyggelsen och var förr centrum för Nyhamnsläge. I detta område finns också hamnen. I området "Backarna" har bebyggelsen främst tillkommit på 1980-talet. Bebyggelsen är till stor del uppförd i äldre stil. "Fiskområdet" är ett utpräglat villaområde med 60- och 70-tals bebyggelse. Området delas av idrottsplatsen. Det fjärde området återfinns



norr om skolan och är också ett bostadsområde som främst består av villor uppförda på 60- och 70-talet.

Knutpunkter

Strategiska platser som människor kan gå eller färdas till kallas för knutpunkter. Knutpunkter finns vanligen mellan stråk eller vid utmärkande platser, så som byggnader, grönområden, eller andra anläggningar. I Nyhamnsläge finns fyra utmärkande knutpunkter. Området kring ICA är en naturlig knutpunkt/mötesplats eftersom även idrottsplatsen, bensinmacken och en förskola finns här. Området i anslutning till Drive-in-Banken är en öppen mötesplats som bland annat består av samhällets skola, en pizzeria, frisörsalong m.m. Hamnen utgör en knutpunkt med livlig aktivitet under sommarmånaderna. Till exempel anordnar hamnföreningen välbesökta "sillaftnar" varje fredagskväll. Badbryggan som ligger vid stranden i området "Backarna" är också en naturlig mötesplats/knutpunkt under sommarmånaderna.

Landmärken och utblickar

Landmärken är lätta att identifiera. Ett landmärke kan närmast beskrivas som ett fysiskt element som gör att besökaren känner igen sig och kan identifiera platsen. Ett landmärke behöver inte vara stort, men utgör ofta ett signum för en stad eller en ort.

Nyhamnsläge saknar tydliga landmärken och ortens början och slut är svårdefinierat. De södra delarna flyter ihop med orten Kullens havsbad och Strandbaden och norr om Nyhamnsläge börjar godset Krapperups ägor. Bräcke Mölla är ett landmärke. Grönwalls gamla bostadshus i hamnen som numera är ett kontorshotell är ett annat landmärke. Flerbostadshuset i korsningen Brovägen/Krapperupsvägen skiljer sig från övrig bebyggelse på orten och är ett landmärke. ICA är också

kännetecknande och markerar att man befinner sig i Nyhamnsläge.

Norr om Nyhamnsläge finns fina utblickar mot Fäladerna och Möllan som ligger på en kulle. Mot nordost finns vackra vyer över jordbrukslandskapet. Längs med hela stranden finns det utblickar mot Öresund. Särskilt vid Backarna är vyerna långsträckta. Vid stranden i södra Nyhamnsläge skymtar konturerna av Höganäs stad.

Gränser

Väg 111 utgör ortens dominerande barriär. Vägen delar samhället i två delar och är bred och bitvis överdimensionerad. Under sommarmånaderna är vägen starkt trafikerad och vägens raka dragning bidrar också till höga hastigheter. Österut avgränsas orten av jordbrukslandskapet och trädrader. Mellan Nyhamnsläge och Skättekärns byn finns ett mindre landskapsrum med något otydliga gränser. Bortom Skättekärr är landskapsrummen betydligt större. Jordbrukslandskapet försvårar kontakten med det omgivande landskapet och kan ses som en barriär.

Bebyggelse

Bebyggelsemiljön i anslutning till Brovägen, Stelegången, Kompassvägen och hamnen hör till den äldre sjöfarts/fiskelägesbebyggelsen med välbevarad struktur och vissa byggnader av ålderdomlig karaktär. Många av byggnaderna ligger med gaveln mot havet och långsidan mot söder. Mycket av den övriga bebyggelsen i orten består av villabebyggelse. Den mer sentida bostadsbebyggelsen följer ett striktare och mer homogent mönster i fråga om placering, riktning och förhållande till gatan, säkert i enlighet med en mer storskalig planering.

Slutsatser

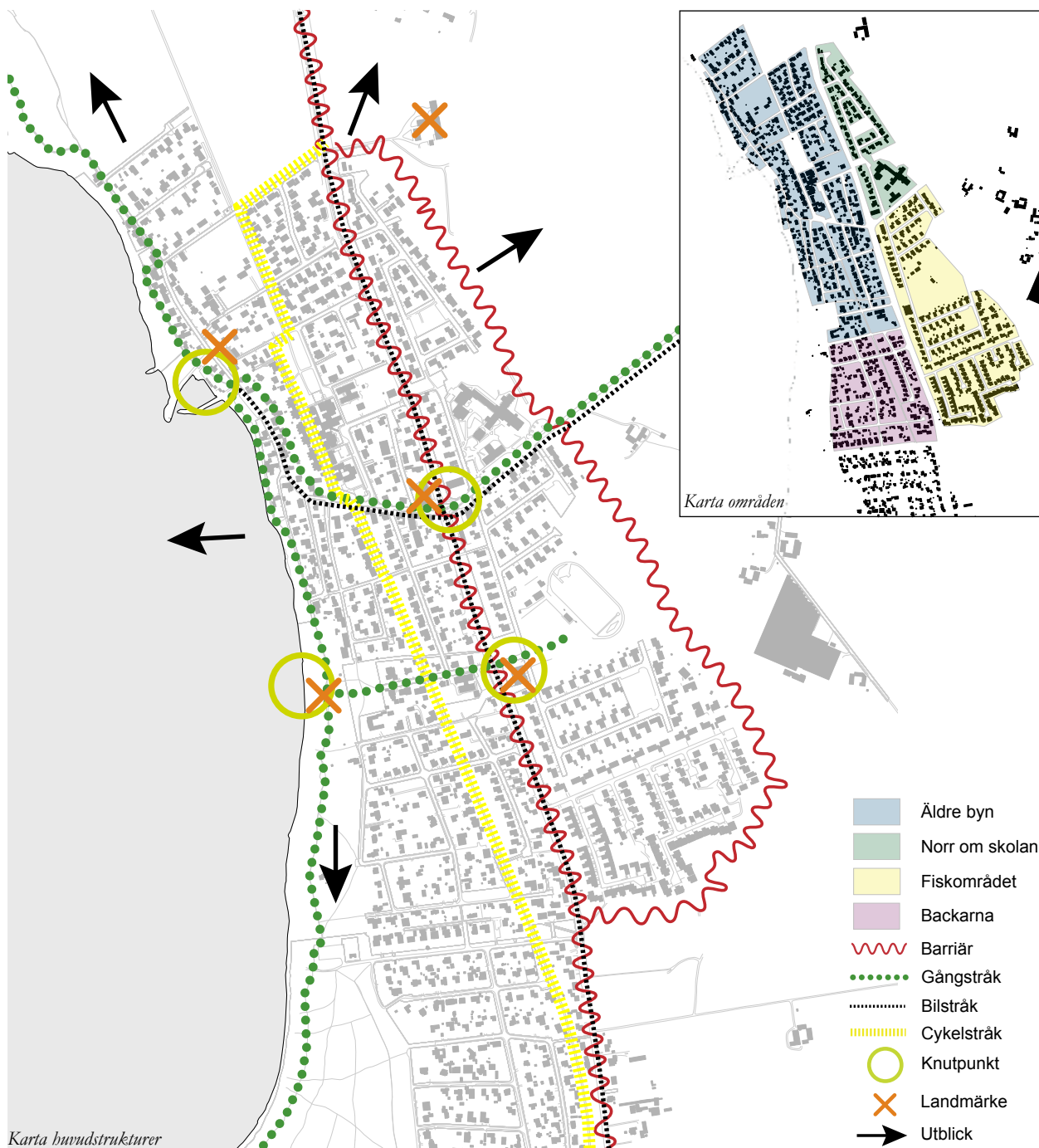
- Väg 111 delar samhället och utgör en barriär.
- Nyhamnsläge kan delas in i fyra huvudområden med olika karaktärer.
- Det finns fyra utmärkande knutpunkter i Nyhamnsläge, området kring ICA, området i anslutning till Drive-in-Banken, hamnen samt badbryggan.
- Orten saknar tydliga landmärken men Bräcke Mölla är ett av dem.
- Utblickar finns främst norr och väster ut.



Landmärket Bräcke Mölla



Äldre bebyggelsemiljö i Nyhamnsläge



TRAFIKMÖNSTER

Biltrafik och vägnät

Genom Nyhamnsläge går Trafikverkets väg 111 som trafikeras av 2270 fordon per årsmedeldygn (2009). Hastigheten är reglerad till 30 km/tim vardagar kl 7.30-8.00 genom centrum för att sedan övergå till 50 km/tim. På Brovägen vid Sven Bonas väg har det uppmätts 547 fordon per årsmedeldygn. Genomsnittshastigheten är 23 km/tim. Från Brunnby i öster går väg 1444 som trafikeras av 1390 fordon per årsmedeldygn (2010). På båda sidor om väg 111, inom tätbebyggt område är det hastighetsbegränsning till 30 km/tim. Sommartid är trafiken betydligt mer frekvent och intensivare än vintertid. Uppskattningar gjorda sommaren 2011 indikerar drygt 7000 fordon per dygn på väg 111. Många turister färdas genom byn för att nå sina utflyktsmål såsom Krapperup, Mölle och Kullaberg med fyren, Nimis och naturupplevelser. Även camping, konstrundan och musikveckorna i bygden genererar mycket trafik.

Västra delen av byn, närmast havet, utgörs mest av äldre bebyggelse med trånga idylliska bygator. Den ”gamla” genomfartsvägen på västra sidan av väg 111 är Brovägen som går förbi hamnen och vidare norrut. Brovägen slutar i norr vid Nyhamns fälad. Per Cronbergs väg i norr ansluter med väg 111. Hamn, badplatser, förskolor och vårdboende ligger alla lokaliserade på den västra sidan. Parkeringsmöjligheter finns i anslutning till detta.

Östra sidan av väg 111 är av modernare snitt med hastighetsbegränsning till 30 km. Fiskvägarna i sydost bildar ett eget kvarter med mindre uppsamlingsgator och återvändsgator med enskild parkering eller garage vid varje bostad. Gemensamma samlade parkeringsplatser finns i anslutning till kvarteret. Kvarteren norr och söder om idrottsplatsen är av samma princip.



Affären Skeppet ligger i anslutning till dessa kvarter. Parkeringsmöjlighet finns i anslutning till både affär och idrottsplats. Eleshultsvägen bildar en lokal genomfartsled fram till väg 1444 från norr och söder. I centrum finns bl.a. frisörer, pizzeria och VVS-firma.

Norr om väg 1444 och öster om väg 111 ligger skolan. Trafiksäkerhetshöjande åtgärder har gjorts i samband med utbyggnaden av skolan. I korsningen Eleshultsvägen och väg 1444, vilken är något upphöjd, har trafikskylten med övergångsställe kompletterats med blinkande sken. Vid skolan finns ett par parkeringsplatser och norr därom två parkeringar mellan Eleshultsvägen och Gullregnsvägen.

Längst i nordöst ligger det senaste, större, exploaterade området. Separata gatunät med matning från väg 111 via Gullregnsvägen gäller här.

Kollektivtrafik

Nyhamnsläge saknar sedan 1963 järnvägsförbindelse, varför kollektivtrafiken utgörs av bussar. Orten trafikeras av två busslinjer, linje 222 Höganäs - Mölle och linje 223 Höganäs – Arild, med två gemensamma hållplatser. En tredje hållplats trafikeras endast av bussen till och från Mölle. Båda linjerna kör med en buss i timmen i vardera riktningen vardagar, vilket betyder att det varje halvtimme går en buss till Höganäs och varje timme en buss till Mölle respektive Arild. Under morgontimmarna är turtätheten ännu något högre. Lör-, sön- och helgdagar är turtätheten något lägre än på vardagar, men längre utsträckt på natten. Restiderna från Nyhamnsläge är till Mölle ca 9 minuter, Arild ca 10 minuter och Höganäs ca 12 minuter. Från Höganäs går förbindelserna vidare till både Helsingborg och Ängelholm.

Gång- och cykeltrafik

Genom Nyhamnsläge, på västra sidan väg 111, finns en gång- och cykelväg på den gamla banvallen efter den nedlagda järnvägen Höganäs-Mölle. Denna är flitigt använd året om av fotgängare, joggare och cyklister. Vägen är asfalterad och belyst söder om Brovägen.

Utmed väg 111 på östra sidan finns en nyanlagd separat gång- och cykelväg. I övrigt saknas från biltrafik åtskilda cykelstråk i Nyhamnsläge. Detta gäller även vägen till Brunnby. I de äldre delarna av byn saknas mestadels trottoarer eller markering för gångbana. Detta medför risk för oskyddade trafikanter, särskilt med hänsyn till att gatorna ofta används för bilparkering. Samtidigt är det också en del av den äldre byns kulturhistoriska värde.

Slutsatser

- Väg 111 är hårt trafikerad i allmänhet. Situationen vid korsningen med Brunnbyvägen (väg 1444) och längs med denna väg upp till Nyhamnsskolan är nästan kaotisk på vardagsmorgnar. Korsningen är ett nav för morgontransporter av barn till skolan och de närliggande förskolorna.
- Kollektivtrafiken är väl utbyggd, men turtätheten bör förbättras kvällar och helger.
- Parkeringsmöjligheter väster om väg 111 är begränsade.
- Gång och cykellederna är en tillgång, men sträckningen runt vårdboendet kan förtydligas.
- Cykelled mot Brunnby saknas.
- De äldre delarna av orten saknar trottoarer, vilket är en trafiksäkerhetsrisk samtidigt som det också är en del av ortens kulturhistoria.



FUNKTIONER



Bostäder

Den klart dominerande bostadsformen i Nyhamnsläge är friliggande småhus. Insprängda i småhusområdena finns ett mindre antal rad- eller kedjehusområden. Därutöver finns några flerbostadshus i ortens centrum. Jämfört med andra skånska orter av motsvarande storlek är detta ett ganska typiskt bostadsmönster. En del av lägenheterna i flerbostadshusen utgörs av hyresrätter som hyrs ut av privata hyresvärdar. I Nyhamnsläge finns också ett fåtal marklägenheter som är geografiskt belägna med närhet till äldreboendet Nyhamnsgården. Dessa marklägenheter är möjliga att tillgänglighetsanpassa.

Handel, service och turism

Cirka 50 företag finns idag registrerade i Nyhamnsläge. Branschmässigt representeras alltifrån arkitekter till datakonsulter och VVS-firmor. Byggsektorn är den vanligaste branschen och representeras av ett halvdussin företag. Hur många av Nyhamnsläges 50 företag som bedriver sin faktiska verksamhet i Nyhamnsläge är dock svårt att säga. Det är en förhållandevis blygsam andel av företagen som ”skyltar” med sin verksamhet och det troliga är att merparten av företagen bedriver sin verksamhet på annan ort eller via internet. Bland de företag som dock bedriver verksamhet i Nyhamnsläge kan nämnas ett antal frisörer, ICA Skeppet och bensinmacken OKQ8. Verksamheter som riktar sig mot besökare är idag mycket begränsade i Nyhamnsläge. Bed & breakfast finns en bit utanför byn och hotell finns i Brunnby, Arild och Mölle men inne i byn finns det inga övernattningsmöjligheter. Byns centralt belägna pizzeria är idag den enda verksamheten inom restaurangbranschen. I hamnen finns en våffelstuga som håller öppet under sommaren och längs vattnet finns ett promenadstråk från hamnen och söderut

till Nyhamnsläge-Strandbadens kusthedsreservat. Ett annat stråk är cykelvägen som löper längs den gamla banvallen rakt genom byn. På denna tar sig cykelturister enkelt vidare mot exempelvis Mölle.

Offentlig service

Kommunen är den enskilt största arbetsgivaren i Nyhamnsläge och i byn finns ett flertal offentliga inrättningar. Inom utbildning Nyhamnsläge finns en skola för cirka 370 elever och 60 anställda. I anslutning till skolan finns dessutom ett bibliotek och en fritidsgård. Inom Nyhamnsskolan finns även två förskolor med plats för omkring 110 barn och med cirka 25 anställda. Utöver dessa förskolor finns den fristående förskolan Glada Laxe med plats för 25 barn i Nyhamnsläge och ytterligare 45 utanför byn. Äldreboendet Nyhamnsgården, med plats för 55 boende och med 35 anställda ligger relativt centralt i Nyhamnsläge.

Kommunikationer

Nyhamnsläge betjänas av sammanlagt två busslinjer mot Höganäs/Mölle och Arild, varav den förstnämnda har den mest frekventa turtätheten. Utmed dessa linjer finns totalt två busshållplatser inom Nyhamnsläge – Måns Johns väg och Centrum samt en busshållplats, Stora Skärsvägen omedelbart söder om orten. Samtliga ligger utmed väg 111.

Fritidssysselsättning

I byn finns en mängd olika föreningar. Allt ifrån idrottsföreningar med fotboll, gymnastik, innebandy och segling på programmet till föreningar som exempelvis byföreningen, pensionärsföreningen och scoutkåren finns representerade i Nyhamnsläge. Föreningslivet i byn är sålunda relativt omfattande. Fritidsgården är

öppen två kvällar i veckan för elever mellan 13 och 16 år. Men förutsättningarna för spontana fritidssystemor som exempelvis cafébesök är begränsade och, som tidigare nämnts, finns det utöver pizzeria och sommarmånadernas våffelstuga inte någon renodlad café- eller restaurangverksamhet.

Slutsatser

- Nyhamnsläge består till största del av villabebyggelse i upplåtelseformen äganderätt.
- Kollektivtrafiken är bra med en god turtäthet.
- Grundskola, förskolor och äldreboende utgör Nyhamnsläges allmänna service.
- På Nyhamnsskolan finns ett elevcafé dit även fritidsverksamhet är förlagd.
- Det finns ingen gemensam samlingslokal på orten. Offentliga byggnader skulle kunna användas, men lokalerna är idag inte tillgängliga.
- Förekomsten av de offentliga byggnaderna, i påkostat utförande, vittnar om Nyhamnsläges tidigare viktiga roll i bygden, trots att orten aldrig var administrativt centrum i Brunnby kommun.



ICA Skeppet



Flerbostadsbus



Bildtext, bildtext, bildtext



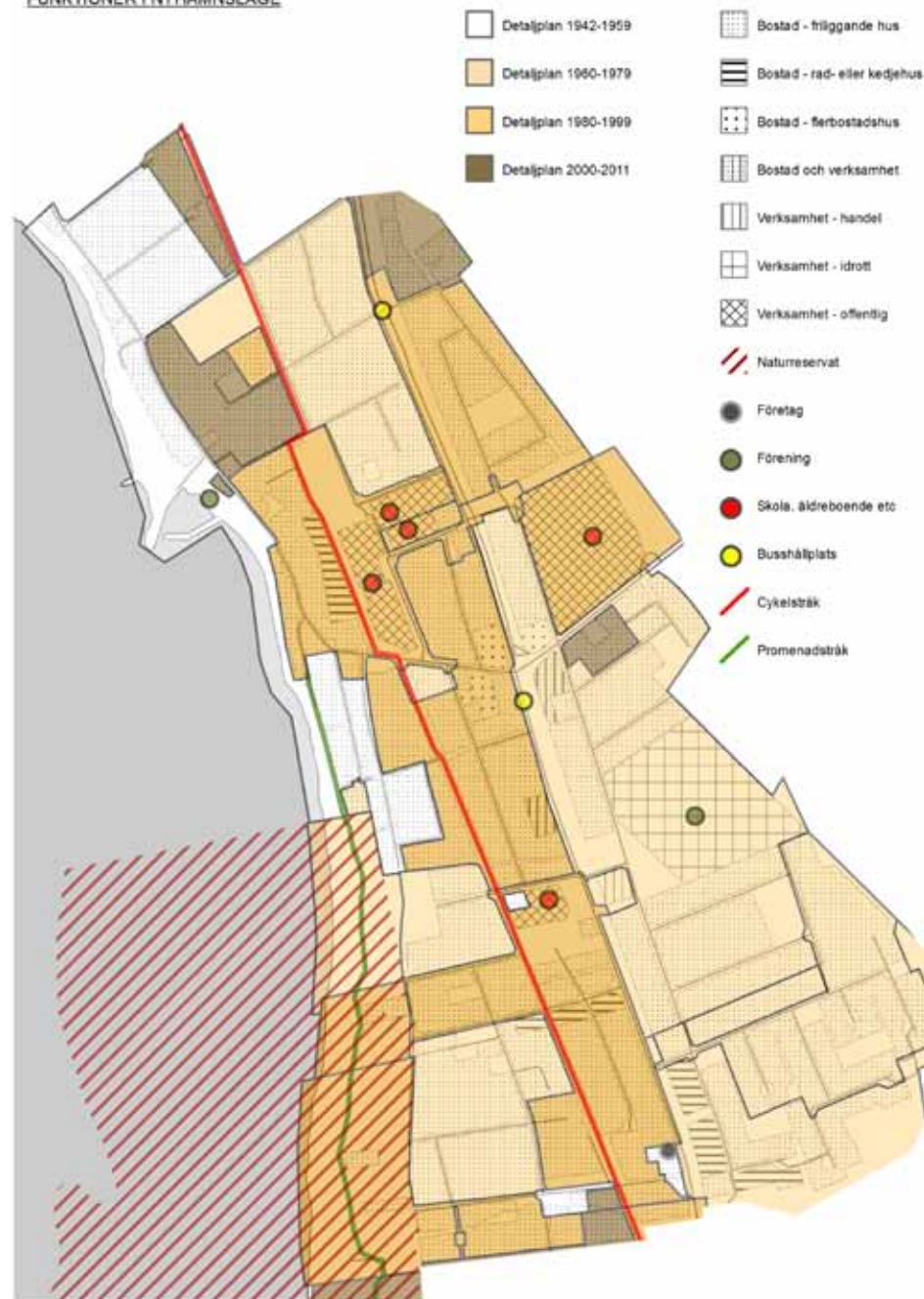
Nyhamnsskolan



Hamnen



FUNKTIONER I NYHAMNSLÄGE





Årstidens växlingar

Folklivet i Nyhamnsläge har både dygns- och årstidsrytm starkt präglad av stranden, hamnen och läget vid Öresund. Vintertid står många hus i den äldre delen av samhället tomma i väntan på sina sommarboende ägare. Flertalet yrkesaktiva pendlar till Höganäs eller Helsingborg, vilket gör att samhället kan verka tomt dagtid. Skolans, förskolornas och ICA-affärens verksamheter dominerar vintervardagen. Med början vid påsk blommar samhället upp när ”sommargästerna” befolkar de tomma husen. Naturliga promenadstråk finns knappast inom samhället, med undantag för gång- och cykelvägen på före detta banvallen, men de naturskyddade strandområdena norr och söder om byn är uppskattade rekreationsområden. När snön har fallit är backarna söder om byn populära för skid- och pulkaåkning. Här samlas man också på påskdagen för ”äggrullning” – en tävling där vinnarens hårdkokta ägg rullar längst.

Våraktiviteten framför andra är Valborgsmässofirandet med bål, vartal och sång på stranden. Scouterna bär elden genom byn i ett fackeltåg. Oavsett väder är uppslutningen imponerande. Vackra sommardagar är strand och badbrygga välbesökta och på kvällarna samlas man där eller vid hamnen för att umgås och grilla. Båtlivet gör att hamnen blommar upp på sommaren, men avsaknaden av gästfaciliteter gör besöken utifrån ganska få. Byföreningens midsommarfirande sker intill badstranden med dans, musik, lekar och tävlingar. ”Årets badare” mottager vandringspris. På kvällen har föreningen ”Hamnens vänner” en dansbana vid hamnen, orkestern spelar och kommersen är livlig i lotteristånd och vid chokladhjulet. I midsommarfirandet ingår Nyhamnsspelen och segeltävlingar, arrangerade av båtklubben ”Röde Orm”, som dessutom ordnar en seglarskola för ungdomar. Brunnby FF arrangerar

loppmarknad i juli, som ger föreningen en god kassa-förstärkning. Vår och höst ordnas knattetureringar för barn från Brunnby FF samt fotbollsklubbarna i Allerum, Höganäs, Viken och Jonstorp. Detta är familjedagar då många vill se sina barn och barnbarn spela.

Samlingslokaler

Kvällsaktiviteterna utgörs bland annat av föreningsliv. ”Ruffen” vid hamnen samt Nyhamnsgården används för vissa arrangemang. Idrottsanläggningen, Brunnbyvallen, ligger centralt i byn och är en samlingspunkt för fotbollsintresserad ungdom. Lämplig samlingslokal saknas efter kommunsammanläggningen 1971 då allaktivitetshuset med vävstuga, verkstad och samlingslokaler, omvandlades till skola.

Byns ungdomar efterlyser en neutral samlingsplats som ett café. De som inte är föreningsaktiva hänvisas nu till varandra, till Höganäs/Helsingborg eller till skolans fritidsgård, som är öppen två kvällar i veckan för elever från årskurs 6 och som bland annat ordnar turneringar i biljard, pingis och dart. Påsken 2011 arrangerades ett stort välbesökt ”LAN” (lokalt datanätverks-spel) för ungdomar. Ambitionen är att detta skall bli en årlig tradition. I skolan finns ett kombinerat skol- och folkbibliotek som förutom biblioteksverksamhet även anordnar barnteater, bokcirkel och litteraturkvällar.

På äldreboendet Nyhamnsgården bedrivs en rad aktiviteter; torsdagscafé, fredagsbio. Där finns även ”kultur i vården” och vissa föreningsarrangemang.

Föreningsliv

Sex föreningar har en mer betydande verksamhet riktad till byborna. Nyhamns Byförening, ortens största förening med anor från förra sekelskiftet, är mest förknippad med byns traditioner. Utger ”Nyhamns-

bladet” med artiklar, minnen, aktuell information med mera. Föreningen äger och sköter stranden samt har byggt badbryggan, den kanske finaste i kommunen. Brunnby FF firade 75 års jubileum 2010 och är med 350 medlemmar den näst största föreningen i byn. A-laget spelar i division 5, men den är mest känd för sin omfattande barn- och ungdomsverksamhet. Nyhamns Byalag har sina rötter i ett gammalt bärgarlag, som fanns till för att hjälpa nödställda sjöfarande. Föreningen äger och driver hamnen. Båtklubben ”Röde Orm” är Byalagets ”ungdomsavdelning”. ”Hamnens vänner” stödjer byalaget ekonomiskt med inkomster från festarrangemang vid midsommar och från de välbesökta fredagskvällarna på hamnen då man grillar och säljer ”sillmackor”. Arrangemanget beviljas av bybor i alla åldrar från båda sidorna av väg 111 och har kanske mer än något annat gjort att byns äldre och nyare delar smält samman. Bland de rena ungdomsföreningarna har Brunnby scoutkår en mer än 60-årig historia. Aktiviteten har varierat under åren. Därutöver finns rikstäckande organisationer som PRO och SPF och därtill det ett par mindre idrottsverksamheter.

Slutsatser

- Nyhamnsläge har karaktär av förort till Höganäs och Helsingborg.
- Traditioner från början och mitten av förra seklet när byn var en betydande badort vårdas.
- Det finns ett rikt föreningsliv och ett stort engagemang för byns utveckling.
- Närhet till hav, strand och naturområden, samt goda kommunikationer gör att många, i varje fall bland de vuxna, uppfattar Nyhamnsläge som en idealisk plats att bo och leva i.
- Den yngre generationen instämmer, men vill på ungdomars vis ha någonstans att vara och lite mer ”action” i byn.



© Marielle Andersson Gueye (Midsommarfirande och ungdomssegling)

ÄLDRE I NYHAMNSLÄGE

I ortsanalysen har vi valt att titta lite närmre på de äldres situation i Nyhamnsläge. Knappt en fjärdedel av befolkningen i byn är 65 år eller äldre. Detta överensstämmer också med den totala bilden för Höganäs kommun. I åldergruppen 65-74 år är andelen män något större än andelen kvinnor. I åldergruppen 75-84 år fördelningen mellan män och kvinnor betydligt jämnare. Åldergruppen i sig är dock till antalet betydligt mindre än åldersgruppen 65-74, knappt en tredjedel. I gruppen som är över 85 år är kvinnorna dubbelt så många som männen. Skillnaden till den yngre åldersgruppen är inte längre så påtaglig, i varje fall inte för kvinnorna.

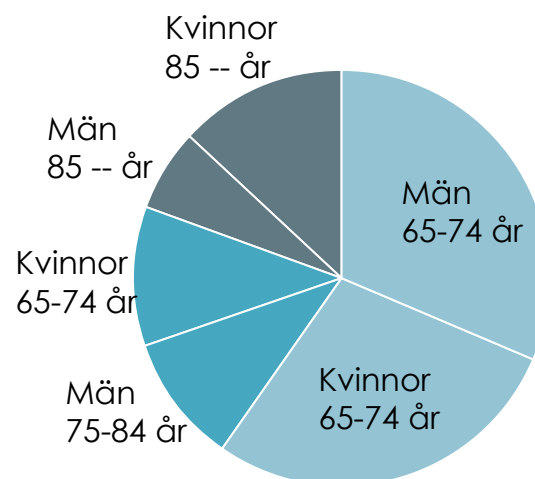
Gruppen är på inget sätt en homogen grupp. Beroende av olika faktorer kan vardagen te sig olika. Mötesplatser för äldre finns i någon mån i orten. Pensionärsföreningen Kullaberg, kommunens träffpunkt på Nyhamnsgården, kyrkliga syföreningen är några tillgängliga mötesplatser. Även Byaföreningen är en samlande kraft för seniorer i byn, se mer i avsnittet folkliv.

Beträffande boende är kommunens mål att äldre ska ges möjlighet att bo kvar i hemmet, i så kallat ordinarie boende, så länge som möjligt. Tre fjärdedelar av invånarna över 75 år bor kvar i hemmet. Knappt hälften av dessa har någon form av stöd från hemvården. I hälften av fallen handlar hjälpen enbart om tillgång till så kallat trygghetslarm. På Nyhamnsgården bor det i dagsläget 35 personer, flertalet av dessa är 85 år eller äldre.

Tillgänglighetsaspekten är också en viktig fråga, inte minst för äldre. Tillgängligheten till service är relativt god i Nyhamnsläge med ett ganska brett utbud enligt tidigare kapitel om funktioner och folkliv. Den fysiska tillgängligheten är också viktig både inne och utomhus. Kommunen har en handlingsplan för enkelt avhållpta hinder.

Slutsatser

- I Nyhamnsläge finns mycket av den service som är viktig när man är äldre.
- Det är viktigt att kunna bo kvar i orten eftersom det är där man har sitt sociala nätverk, vilket är svårt att förnya när man är äldre.
- Vissa aktiviteter kopplade till kyrkan i Brunnby borde förläggas till Nyhamnsläge.
- Trygghetsboende eller liknande saknas i Nyhamnsläge.
- Situationen kring tillgänglighet bör studeras, även i fråga om den yttre miljön.



Fördelningen av invånare i de högre ålderskategorierna med beaktande av kön. (2011)

STARKA OCH SVAGA SIDOR

STARKA SIDOR

- **Läget!**
Nära till allt; natur, hav, kommunikationer, kollektivtrafik, bad, service mm.
- **Kustheden och fäladen!**
Strandpromenad. Badbrygga med flotte och trappa. Havet. Pulkabacken.
- **En levande hamn!**
Den äldre bebyggelsen runt hamnen. Byns rika historia med fiske och sjöfart. Våffelkiosk och sillakvällar.
- **Ett rikt föreningsliv!**
Arrangemangen med midsommar och varborgsfirande. drottsp platsen BFF.
- **Byborna!**
Integrerat samhälle, men folk med olika bakgrund och ålder. Gamla traditioner lever vidare.
- **Offentlig och kommersiell service!**
ICA Skeppet med postservice, tandläkare, frisör, VVS, sjukgymnast, Nyhamnsgården. Biblioteket är en mötesplats.
- **En bra plats för äldre!**
Allt finns. Diakonitjänsten och kyrkliga syföreningen i Brunnby är en mötesplats. Nyhamnsgården.
- **En bra plats för barnfamiljer!**
Valmöjligheter för barnomsorgen. Ur och skurdagis. En av Sveriges bästa grundskolor.
- **Bymiljön!**
Storleksmässigt tillräckligt stor för att erbjuda service etc, men fortfarande en riktigt bykänsla. Synligt centrum längs med väg 111. Cykelvägar och särskilt längs fd banvallen med historiska platser. Väg 111 och det (folk)liv den för med sig med trafiken till Mölle.



SVAGA SIDOR

- **Väg 111:s utformning!**
Vägen är en barriär och trafiken, särskilt sommartid en olägenhet. Nyhamnsläge är en genomfartsort.
- **Samlingslokal!**
Tillgänglig samlingslokal saknas.
- **Alternativa boendeformer!**
Det finns få boendeformer i byn. Brist på hyreslägenheter och inget trygghetsboende för äldre.
- **Ett ensidigt föreningsliv!**
Få aktiviteter på vintern. Inga alternativ för ungdomar utan föreningstillhörighet. Dåliga öppettider på fritidsgården.
- **Otillgängliga omgivning!**
Cykelväg till Brunnby saknas. Bristande tillgänglighet till Zackovs mosse och avsaknad av stråk ut i jordbrukslandskapet.
- **Bymiljön!**
Otydligt var Nyhamnsläge börjar och slutar. Kopplingarna i öst-västlig riktning är svaga. Många återvändsgator hindrar rörelsefrihet. Grönytorna i öster är ensartade och lekplatserna dåliga.
- **Turism outnyttjad!**
Turistinformation och -skyltning saknas. Få parkeringsplatser väster om väg 111 för besökare.
- **Serviceutbudet!**
Ombud för systembolag saknas. Farhåga finns att macken är på väg att försvinna. Det finns inte någon servering i hamnen. Pub och café saknas. Även distrikssköterska.
- **Få arbetsplatser!**
- **Hamnen privatägd!**

